

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στην πρόταση νόμου: «Τροποποιήσεις στο θεσμικό πλαίσιο για την υιοθεσία»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

I. Γενικό Μέρος

Το νομοθετικό πλαίσιο των υιοθεσιών στην Ελλάδα έχει υποστεί πάρα πολλές αλλαγές, αρχής γενομένης με το ν. 2447/1996, ο οποίος αναμόρφωσε ριζικά το οικογενειακό δίκαιο, εν συνεχεία με το π.δ. 226/1999 εις εκτέλεση των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 6 του προαναφερθέντος νόμου και τέλος με τις πρόσφατες τροποποιήσεις που εισήχθησαν με το ν. 3719/2008. Παρόλες όμως τις σημαντικές προσπάθειες που επιχειρήθηκαν στο παρελθόν, εντούτοις οι υιοθεσίες μέχρι και σήμερα παρουσιάζουν πολλά προβλήματα, αναγόμενα κυρίως σε διαδικαστικά, σε μεγάλες καθυστερήσεις μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας της υιοθεσίας, με μοναδικά θύματα τα προς υιοθεσία παιδιά, κυρίως δε εκείνα που προστατεύονται από αναγνωρισμένη κοινωνική οργάνωση, τα οποία «οφείλουν» να αναμένουν υπομονετικά από 2 έως 4 έτη μέχρι να αποκατασταθεί η οικογενειακή τους κατάσταση.

Οι κάτωθι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις για την υιοθεσία πιστεύουμε ότι θα μειώσουν δραστικά το χρόνο που σήμερα απαιτείται για την ολοκλήρωση της διαδικασίας και με τη σύσταση του «Εθνικού Συμβουλίου Υιοθεσίας» με νέες αρμοδιότητες και άρτια εκπαιδευμένο προσωπικό για το σκοπό αυτόν θα βοηθηθούν σημαντικά όλοι οι αρμόδιοι φορείς που εμπλέκονται στο αντικείμενο αυτό.

II. Επί των προτεινόμενων τροποποιήσεων

Άρθρο 1

Η προτεινόμενη τροποποίηση στο άρθρο 1552 ΑΚ περίπτωση δ' προβλέπει την παρεμπόδιση εξέτασης του θέματος της αφαίρεσης της επιμέλειας από τους γονείς από το δικαστήριο που θα δικάζει το θέμα της αναπλήρωσης της συναίνεσης για χάρη του συμφέροντος του προς υιοθεσία τέκνου. Επιταχύνεται η διαδικασία, χωρίς όμως να υποβαθμίζεται, καθότι το θέμα της αφαίρεσης της επιμέλειας θα εξετάζεται από Πολυμελές Δικαστήριο, ήτοι αναβαθμισμένο σε σχέση με το Μονομελές Δικαστήριο, το οποίο είναι σήμερα καθ' ύλην αρμόδιο για τα θέματα αφαίρεσης της επιμέλειας.

Άρθρο 2

Η σύντμηση του χρόνου μέσα στον οποίο πρέπει να ολοκληρωθεί η κοινωνική έρευνα από την κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση, ήτοι από έξι σε τρεις μήνες, κρίνεται αναγκαία για την επιτάχυνση της όλης διαδικασίας.

Άρθρο 3

Το «Εθνικό Συμβούλιο Υιοθεσίας», το οποίο είχε συσταθεί με το άρθρο δεύτερο του ν. 2447/1996 και δεν λειτούργησε ποτέ, σήμερα αποτελεί επιτακτική ανάγκη προκειμένου η Δημόσια Διοίκηση να ανταπεξέλθει στα

νέα δεδομένα. Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι η «Σύμβαση της Χάγης του 1993 για την Προστασία των Παιδιών και Συνεργασία με τη Διακρατική Υιοθεσία» που κυρώθηκε με το ν. 3765/2009 (ΦΕΚ 101 Α') και ισχύει από 1.1.2010 έχει εισάγει νέα δεδομένα αναφορικά με τις υιοθεσίες στην χώρα μας. Σήμερα παρά ποτέ επιβάλλεται η ύπαρξη ενός αυτοδιοικούμενου νομικού προσώπου, με εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, το οποίο θα έχει ως αρμοδιότητα να γνωμοδοτεί για τη χάραξη πολιτικής για την υιοθεσία, το συντονισμό των αρμόδιων φορέων που εμπλέκονται στο αντικείμενο αυτό, την οργάνωση της εκπαίδευσης και της επιμόρφωσης του προσωπικού που ασχολείται με τις υιοθεσίες, καθώς και τη συγκέντρωση, την έρευνα και την αξιολόγηση στατιστικών στοιχείων σχετικών με την υιοθεσία, την τήρηση του μητρώου υιοθεσιών, την τήρηση λίστας παιδιών προς υιοθεσία, τη συγκέντρωση των αιτήσεων των υποψήφιων θετών γονέων στην κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση για κοινωνική έρευνα και την υποβοήθηση στη διεκπεραίωση των διακρατικών υιοθεσιών.

Άρθρο 4

Τίθεται ενιαύσια προθεσμία για την ολοκλήρωση της διαδικασίας της υιοθεσίας, από την υποβολή της αίτησης του υποψήφιου θετού γονέα στην κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση μέχρι και την εκδίκαση της αίτησης σε πρώτο βαθμό της υιοθεσίας ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου, με σκοπό την προάσπιση των προς υιοθεσία παιδιών.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ

Τροποποιήσεις θεσμικού πλαισίου για την υιοθεσία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Άρθρο 1

Δικαστική αναπλήρωση της συναίνεσης

Το άρθρο 1552 του ΑΚ αντικαθίσταται ως εξής:

«*Δικαστική αναπλήρωση της συναίνεσης.* - Η συναίνεση των γονέων για υιοθεσία του τέκνου τους αναπληρώνεται, με ειδικώς αιτιολογημένη απόφαση του δικαστηρίου, στις ακόλουθες περιπτώσεις: α) αν οι γονείς είναι άγνωστοι ή το τέκνο είναι έκθετο, β) αν και οι δύο γονείς έχουν εκπέσει από τη γονική μέριμνα ή βρίσκονται σε καθεστώς στερητικής δικαστικής συμπαράστασης που τους αφαιρεί και την ικανότητα να συναινούν για την υιοθεσία του παιδιού τους, γ) αν οι γονείς έχουν άγνωστη διαμονή είτε πριν είτε μετά την παροχή της γενικής εξουσιοδότησης του άρθρου 1554, δ) αν το τέκνο προστατεύεται από αναγνωρισμένη κοινωνική οργάνωση, οι γονείς αρνούνται καταχρηστικά να συναινέσουν και το δικαστήριο κρίνει ότι συντρέχουν στο πρόσωπο των γονέων οι προϋποθέσεις αφαίρεσης από αυτούς της άσκησης της επιμέλειας σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1532 και 1533 και ε) αν το τέκνο έχει παραδοθεί με τη συναίνεση των γονέων σε οικογένεια για φροντίδα και ανατροφή, με σκοπό την υιοθεσία, και έχει ενταχθεί σε αυτήν επί χρονικό διάστημα ενός τουλάχιστον έτους, οι δε γονείς εκ των υστέρων αρνούνται καταχρηστικά να συναινέσουν. Αν οι περιπτώσεις α' έως ε' συντρέχουν μόνο στο πρόσωπο του ενός εκ των γονέων, η απόφαση

του δικαστηρίου αναπληρώνει τη συναίνεση μόνο αυτού. Με απόφαση του δικαστηρίου αναπληρώνεται και η συναίνεση του επιτρόπου για την υιοθεσία του ανηλίκου, εφόσον ο τελευταίος προστατεύεται από αναγνωρισμένη κοινωνική οργάνωση και ο επίτροπος αρνείται καταχρηστικά να συναινέσει.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 2

Οι παράγραφοι 3 και 4 του άρθρου 7 του ν. 2447/1996 (ΦΕΚ 278 Α΄) αντικαθίστανται ως εξής:

«3. Η κοινωνική έρευνα διεξάγεται ύστερα από αίτηση του υποψήφιου θετού γονέα. Αμέσως μετά την υποβολή της αίτησης η κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση ορίζει τα πιστοποιητικά που κρίνει απαραίτητα για τη διεξαγωγή της έρευνας και υποβάλλει την έκθεσή της απευθείας στο δικαστήριο μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριών μηνών από την υποβολή ή την επίδοση σε αυτήν της σχετικής αίτησης για συγκεκριμένο παιδί, ανεξάρτητα αν προσκομίστηκαν τα στοιχεία που ζητήθηκαν. Η προθεσμία μπορεί να παρατείνεται, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, επί τρεις ακόμη μήνες. Μετά την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας, το δικαστήριο δικάζει χωρίς έκθεση. Κατά την κοινωνική έρευνα θα πρέπει ανάλογα με την ωριμότητα του παιδιού και οπωσδήποτε μετά τη συμπλήρωση του δωδέκατου έτους του, να ζητείται και η δική του γνώμη η οποία θα πρέπει να αναφέρεται στη σχετική έκθεση.»

4. Η αποκλειστική προθεσμία των τριών μηνών, που ορίζεται από την προηγούμενη παράγραφο για την υποβολή της έκθεσης της κοινωνικής υπηρεσίας, αφορά μόνο τις περιπτώσεις, όπου τόσο το υποψήφιο θετό τέκνο όσο και οι υποψήφιοι θετοί γονείς έχουν τη συνήθη διαμονή τους στην ημεδαπή. Για τις περιπτώσεις των διακρατικών υιοθεσιών του άρθρου 4, η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί κατ' εξαίρεση το πολύ δύο φορές, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας.»

Άρθρο 3

Η παράγραφος 1 του άρθρου δεύτερου του ν. 2447/1996 (ΦΕΚ 278 Α΄) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Συνιστάται «Εθνικό Συμβούλιο Υιοθεσίας» ως αυτοδιοικούμενο νομικό πρόσωπο Δημοσίου και θα έχει ως αρμοδιότητα να γνωμοδοτεί για τη χάραξη πολιτικής για την υιοθεσία, το συντονισμό των αρμόδιων φορέων που εμπλέκονται στο αντικείμενο αυτό, την οργάνωση της εκπαίδευσης και της επιμόρφωσης του προσωπικού που ασχολείται με τις υιοθεσίες, καθώς και τη συγκέντρωση, την έρευνα και την αξιολόγηση στατιστικών στοιχείων σχετικών με την υιοθεσία, την τήρηση του μητρώου υιοθεσιών, την τήρηση λίστας παιδιών προς υιοθεσία, τη συγκέντρωση των αιτήσεων των υποψήφιων θετών γονέων στην κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση για κοινωνική έρευνα και τη διεκπεραίωση των διακρατικών υιοθεσιών.»

Το Εθνικό Συμβούλιο Υιοθεσίας εποπτεύεται από τους Υπουργούς Υγείας και Πρόνοιας και Δικαιοσύνης. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Υγείας και Πρόνοιας και Δικαιοσύνης ορίζονται τα σχετικά με τις αρμοδιότητες, τη σύν-

θεση, την οργάνωση και τη λειτουργία του Εθνικού Συμβουλίου Υιοθεσίας, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Με το ίδιο διάταγμα καθορίζεται και ο χρόνος έναρξης της λειτουργίας του.»

Άρθρο 4

Μέσα σε προθεσμία το αργότερο ενός έτους πρέπει να έχει ολοκληρωθεί ο πρώτος βαθμός δικαιοδοσίας της διαδικασίας υιοθεσίας, από την υποβολή της αίτησης του υποψήφιου θετού γονέα στην κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση μέχρι την εκδίκαση της αίτησης της υιοθεσίας ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου. Η προθεσμία του ενός έτους αφορά μόνο τις περιπτώσεις, όπου τόσο το υποψήφιο θετό τέκνο όσο και οι υποψήφιοι θετοί γονείς έχουν την τελευταία συνήθη διαμονή τους στην ημεδαπή. Για τις περιπτώσεις των διακρατικών υιοθεσιών η προθεσμία αυτή μπορεί να παρατείνεται.

Αθήνα, 25 Οκτωβρίου 2010

Οι Προτεινόμενοι Βουλευτές

Μ. Σαλμάς
Γ. Βαγιανάς
Γ. Γιακουμάτος
Α. Γιαννόπουλος
Ν. Καντερές
Α. Καριπίδης
Κ. Κόλλιας
Γ. Κοντογιάννης
Ε. Κωνσταντινίδης
Ι. Λαμπρόπουλος
Α. Ντινόπουλος
Ε. Ράππη
Ζ. Τζηκαλάγιας
Κ. Τσιάρας
Ε. Τσουμάνη – Σπέντζα